

Vlaams
Parlement

stuk **837** (2010-2011) – Nr. 1
ingediend op 7 december 2010 (2010-2011)

Ontwerp van decreet

houdende instemming met de overeenkomst tussen
de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds,
en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds,
inzake de wederzijdse bevordering
en bescherming van investeringen,
ondertekend in Brussel op 10 februari 2009

INHOUD

Memorie van toelichting	3
Voorontwerp van decreet	13
Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen	17
Advies van de Raad van State	29
Ontwerp van decreet	33
Bijlage: Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen	37
– Nederlandse tekst	39
– Engelse tekst	53

MEMORIE VAN TOELICHTING

I. ALGEMENE TOELICHTING**1. Betekenis van de overeenkomst**

De Vlaamse Regering staat positief ten opzichte van het sluiten van internationale investeringsovereenkomsten. Die zijn immers erg belangrijk voor Vlaamse investeerders in het buitenland. Een Vlaamse investeerder zal meer geneigd zijn te investeren in landen als het politieke risico gedekt wordt door de Nationale Delcreditedienst (NDD). Voor de NDD is het bestaan van een bilaterale overeenkomst voor de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen een belangrijke factor bij de beoordeling van een verzekeringsaanvraag voor een geplande Vlaamse investering in het buitenland. De NDD kan dan immers een eventuele actie tegen of regres op de overheid van het gastland in geval van schade ondernemen. Hij kan alle investeringsvormen verzekeren.

Hoewel buitenlandse investeringen doorgaans al beschermd worden door nationale wetgevingen, biedt een bilateraal verdrag bijkomende waarborgen wegens de voorrang van het internationaal recht op het interne recht van een staat.

De bilaterale verdragen inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, die door de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (BLEU) gesloten worden, bevestigen onder meer het principe dat investeringen slechts kunnen onteigend of beperkt worden in het partnerland als daartoe geldige redenen bestaan en als er een passende, efficiënte vergoeding uitgekeerd wordt, dit wil zeggen een vergoeding die kan gerepatriëerd worden. Ook de risico's 'oorlog' en 'opstand' worden aangeraakt. De verdragen huldigen voorts de vrije transfer van de geïnvesteerde middelen en hun opbrengsten.

Tot slot is in de verdragen een arbitrageregeling opgenomen voor geschillen die tussen een Vlaamse investeerder en de lokale overheid zouden kunnen rijzen over de toepassing van de beginselen van het investeringsverdrag. In dit verband wordt verwezen naar de arbitrage van het ICSID (International Centre for Settlement of Investment Disputes – Internationaal Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen) of naar de regels van de UNCITRAL (United Nations Commission of International Trade Law – Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht). Ook werd een verwijzing naar de arbitrage van de particuliere geschillenbeslechtingorganen van de internationale Kamer van Koophandel in Parijs opgenomen in de investeringsovereenkomst.

Deze investeringsverdragen zijn in principe vooral zinvol in landen met een hoge politieke instabiliteit of risico.

De Vlaamse Regering hecht bijzonder belang aan een zo breed mogelijke toepassing van fundamentele arbeids- en milieunormen in de wereld. In alle BLEU-investeringsovereenkomsten ijvert de Vlaamse Regering voor de opname van een verwijzing naar de fundamentele arbeids- en milieunormen.

Door de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon is de Europese Unie (EU) exclusief bevoegd voor het sluiten van investeringsovereenkomsten. De Europese Commissie, die het Gemeenschappelijk Handelsbeleid van de EU uitvoert en dus dergelijke investeringsovereenkomsten zal onderhandelen, deed op 7 juli 2010 een voorstel voor een verordening van het Europees Parlement en de Raad tot vaststelling van overgangsregelingen voor bilaterale investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen¹. Aangezien

¹ COM(2010)344 definitief.

het Verdrag van Lissabon niet voorziet in een expliciete overgangsregeling die de status van de door de lidstaten gesloten overeenkomsten verduidelijkt, wordt met dit voorstel het voortbestaan van alle thans van kracht zijnde investeringsovereenkomsten tussen lidstaten en derde landen toegestaan. Hierdoor garandeert het voorstel uitdrukkelijk de rechtszekerheid met betrekking tot de voorwaarden waaronder investeerders werken. Deze benadering biedt de mogelijkheid geleidelijk een EU-investeringsbeleid te formuleren en uit te werken. De Commissie gaat tegen uiterlijk vijf jaar na de inwerkingtreding van de verordening alle bestaande bilaterale overeenkomsten toetsen op enkele voorgestelde criteria. Indien zij tot het besluit komt dat een overeenkomst niet conform is, kan zij de machtiging tot het voortbestaan van de overeenkomst intrekken en de lidstaat de opdracht geven om de overeenkomst te wijzigen of op te zeggen.

Het voorstel stelt tevens een kader en voorwaarden vast om lidstaten te machtigen onderhandelingen met derde landen aan te knopen met het oog op de wijziging van bestaande bilaterale investeringsovereenkomsten. Binnen dit kader kunnen lidstaten ook onder bepaalde voorwaarden gemachtigd worden tot het voeren van onderhandelingen over en het sluiten van nieuwe bilaterale investeringsovereenkomsten. De in het voorstel opgenomen procedure moet beschouwd worden als een uitzonderlijke overgangsmaatregel.

De Raad Buitenlandse Zaken benadrukte op 10 september 2010 dat er zo spoedig mogelijk een alomvattend en efficiënt kader moet komen voor investeringsovereenkomsten op EU-vlak. De Raad en het Europees Parlement bespreken en amenderen het voorstel van verordening, en zullen deze via de gewone wetgevingsprocedure aannemen.

De overeenkomst vormt een gemengd verdrag

Dergelijke internationale overeenkomsten ten gunste van de bevordering en de bescherming van investeringen in het buitenland zijn verdragen in de zin van het volkenrecht of het internationale publiek recht. Het zijn juridisch bindende en afdwingbare akten, onderschreven door volkenrechtelijke rechtspersonen, in casu drie onafhankelijke en soevereine staten en drie deelstaten met een grondwettelijk toegekende bevoegdheid om verdragen te sluiten. Die akten vormen de rechtsgrond voor rechten en verplichtingen in hoofde van die zes overheden en rechtstreeks in hoofde van investeerders op elkaars grondgebied. In overeenstemming met artikel 167, §3, van de Grondwet, worden alle verdragen gesloten door de daartoe bevoegde regeringen en aan hun parlementen ter instemming voorgelegd, vooraleer zij uitwerking kunnen hebben.

Het zogenaamde ‘gemengde’ karakter van de investeringsovereenkomsten werd op 4 mei 1994 vastgelegd in de Werkgroep Gemengde Verdragen (WGV), adviesorgaan van de Interministeriële Conferentie Buitenlands Beleid (ICBB). De ICBB heeft die beslissing op 4 april 1995 bekrachtigd. Zowel de gewesten als de federale overheid worden namelijk in principe bevoegd geacht. De overeenkomsten worden gemengde verdragen genoemd wegens de gezamenlijke bevoegdheidsuitoefening op het federale en het gefedereerde niveau.

De gewesten zijn bevoegd voor het economische beleid, alsook voor het afzet- en uitvoerbeleid, overeenkomstig artikel 6, §1, VI, eerste lid, 1° en 3°, van de bijzondere wet van 8 augustus 1980 tot hervorming der instellingen (BWHI), zoals gewijzigd. De federale overheid blijft bevoegd voor de verzekering van invoer-, uitvoer- en investeringsrisico's (artikel 6, §1, VI, eerste lid, 3°, BWHI), het handelsrecht, het vennootschapsrecht en de regelgeving voor de vestiging van bedrijven met uitzondering van die in de toeristische sector (artikel 6, §1, VI, vijfde lid, 5° en 6°, BWHI).

Daarom bepaalt het eerste artikel van het ontwerp van decreet dat het een gewestaangelegenheid betreft.

Het tweede en laatste artikel van het ontwerp van decreet houdt in dat het Vlaams Parlement zijn goedkeuring verleent aan de voorliggende overeenkomst, zodat zij in werking kan treden na de instemming van al de betrokken parlementen en na de ratificatie door de federale overheid en door het partnerland.

2. Schets van het partnerland²

2.1. *Ligging en politieke gegevens*

Tadzjikistan ligt in Centraal-Azië en wordt begrensd oor Oezbekistan, Kirgizië, Afghanistan en China. Het is één van de Centraal-Aziatische landen die niet alleen geostrategisch maar ook economisch van groot belang zijn. Over deze regio liep de legendarische Zijderoute naar China. Ook nu nog vervullen de landen uit Centraal-Azië een brugfunctie met het Verre Oosten. Op een oppervlakte van 143.100 km² leven zowat zeven miljoen inwoners. Het land werd in 1991 onafhankelijk. In 1997 kwam een einde aan de burgeroorlog en sindsdien heeft de situatie zich genormaliseerd. Het grootste deel van het land wordt als tamelijk veilig beschouwd en politiek geweld behoort tot het verleden, ondanks enkele sporadische incidenten. In sommige streken is de controle van de centrale regering beperkt en wordt de dienst uitgemaakt door lokale krijgsheren.

In juni 2003 spraken de inwoners zich in een referendum uit over een herziening van de Grondwet. Een belangrijke wijziging betrof de mogelijkheid tot herverkiezing van de president. De parlementsverkiezingen van februari 2010 zorgden niet voor wezenlijke veranderingen in de samenstelling van het door de regeringspartij gedomineerde Lagerhuis.

De mensenrechtensituatie is na de burgeroorlog fel verbeterd. Tadzjikistan heeft alle belangrijke mensenrechtenverdragen van de Verenigde Naties (VN) ondertekend.

Corruptie is wijdverbreid. Tadzjikistan bekleedt met een score van 2,1 op 10 een gedeelde 164ste plaats op de Corruption Perceptions Index (CPI) 2010. De regering erkent het probleem en ging al over tot arrestaties wegens corruptie en machtsmisbruik.

2.2. *De economische situatie*

Tadzjikistan is de armste en de meest van Rusland afhankelijke republiek van de voormalige Sovjet-Unie, en één van de armste landen ter wereld. Het aantal mensen dat onder de armoedegrens leeft, wordt geschat op ruim 60%. De regering poogt met een armoedebestrijdingprogramma dat probleem aan te pakken. Het land behoort tot de 19 landen waarvan het Internationaal Monetair Fonds (IMF) in december 2005 de schulden volledig kwijtschold.

Sinds het einde van de burgeroorlog heeft Tadzjikistan vooruitgang geboekt op economisch vlak. Toch blijft de Tadzjiekse economie zwak en is zij kwetsbaar voor veranderingen van externe factoren. In tegenstelling tot zijn buurlanden beschikt Tadzjikistan niet over grote olie- en gasvoorraden. Het is wel wereldtop op het vlak van waterkrachtcentrales die belangrijk zijn voor de productie van aluminium, en het is rijk aan erts en mineralen.

De landbouw, en dan vooral de katoenteelt, is de belangrijkste sector voor de tewerkstelling ondanks het feit dat slechts 7% van het grondgebied voor landbouw in aanmerking komt. Andere producten als fruit, groenten en graan zijn voornamelijk bestemd voor binnenlands verbruik. Een grotere productie wordt gehinderd door een gebrek aan een agrovoedingsindustrie en een beperkt transportnetwerk dat uitvoer onmogelijk maakt.

² Voor het opstellen van dit overzicht werden verschillende bronnen geraadpleegd: publicaties van het Vlaams Agentschap voor Internationaal Ondernemen, het federale Planbureau, het EC Regional Strategy Paper for Assistance to Central Asia for the period 2007-2013 en UNCTAD.

De parallel- en de schaduwconomie spelen samen met de informele sector een belangrijke rol. De nabijheid van Afghanistan en de daarmee gepaard gaande betrokkenheid in drugs-handel, zijn nadelig voor het imago van Tadzjikistan. De informele sector wordt ook sterk beïnvloed door de stortingen van Tadzjiekse gastarbeiders.

De regering heeft een programma van structurele en institutionele hervormingen uitgewerkt dat moet leiden naar een duurzame groei en een vermindering van de armoede. De voornaamste punten van het nationale ontwikkelingsprogramma 2006-2015 zijn:

- een hervorming van de administratie;
- een verbetering van het investeringsklimaat en de ontwikkeling van de privésector;
- regionale samenwerking en integratie in de mondiale economie;
- voedselveiligheid en de ontwikkeling van de landbouwsector;
- de ontwikkeling van de infrastructuur, de communicatie, de energie en de industrie;
- de ontwikkeling van de gezondheidssector;
- een beter onderwijsstelsel;
- een betere toegang tot watervoorraden en sanitaire voorzieningen;
- een verbetering van de sociale zekerheid;
- het waarborgen van de gelijkheid tussen mannen en vrouwen;
- een duurzaam leefmilieu.

De privatisering van kleine en middelgrote ondernemingen, die op gang kwam na het einde van de burgeroorlog, is quasi afgerond, maar die van grote staatsbedrijven duurt nog voort. De grootste bedrijven in de sectoren transport, infrastructuur en elektriciteits-distributie blijven eigendom van de overheid, maar herstructureringen worden in het vooruitzicht gesteld.

Tadzjikistan bekleedt de 112de plaats op de Human Development 2010 van de Verenigde Naties (VN).

2.3. *Het investeringsklimaat in Tadzjikistan*

In zijn 'in-depth review of the investment climate and market structure in the energy sector' stelt het Secretariaat van het energiehandvest dat de voorbije jaren investeringen in de energiesector een belangrijke rol speelden in de groei van het bruto binnenlands product (bbp). In 2008 waren investeringen goed voor 23% van het totale bbp. De energiesector nam de helft daarvan voor zijn rekening. De toename van buitenlandse directe investeringen wordt evenwel beperkt door problemen zoals een overdreven bureaucratie, een gebrekkig rechtstelsel, hoge en slecht geïnde belastingen, een gebrek aan goed bestuur, corruptie en een zwak regelgevend kader. Potentiële investeerders worden ook afgeschrikt door de kleine Tadzjiekse markt, een hoge inflatie en een politieke en macro-economische onzekerheid.

De regering is zich ten volle bewust van de problemen. Zij stimuleert buitenlandse directe investeringen omdat zij ervan overtuigd is dat die investeringen een vitale rol spelen in de economische ontwikkeling van het land. De regering beschouwt buitenlandse investeringen als een middel om nieuwe industriële activiteiten te ontwikkelen en bestaande te moderniseren. Een andere prioriteit op middellange termijn is de diversificatie van de economie, teneinde niet langer afhankelijk te zijn van de uitvoer van aluminium en katoen. Het scheppen van gunstige voorwaarden voor buitenlandse directe investeringen maakt deel uit van de strategie om partnerschappen te smeden tussen Tadzjiekse en buitenlandse ondernemers of partners. Buitenlandse investeringen moeten ook de ontwikkeling van bedrijven uit de privésector vergemakkelijken.

In 2007 werd een nieuwe investeringswet aangenomen die buitenlandse investeerders een aantal rechten toekent zoals een gelijke behandeling met binnenlandse investeerders, een vrije overmaking van gelden, een wettelijke bescherming en de verzekering van hun rech-

ten in geval van nationalisatie. Investeerders hebben de garantie dat zij binnen de vijf jaar na een mogelijke wijziging van de wetgeving de voor hen meest gunstige voorwaarden kunnen kiezen. De nieuwe wet bevat wel nog een aantal uitzonderingen voor aangelegenheden die betrekking hebben op de nationale veiligheid, de openbare gezondheid en het leefmilieu.

In maart 2007 stuurde de voorzitter van de Tadzjiekse Kamer van Koophandel een brief naar zijn collega's uit 182 landen waarin hij er onder meer op wijst dat Tadzjikistan een gunstig investeringsklimaat wil scheppen. De publicatie 'Investment Projects: Invitation for Cooperation' bevat de meest interessante investeringsprojecten. Er wordt vooral gemikt op investeringen in waterkrachtcentrales, de ontginning en verwerking van edele metalen en edelstenen, de ontwikkeling van telecommunicatie, katoen en andere landbouwproducten. Ongeveer 300 ondernemingen zijn werkzaam met de steun van buitenlandse investeerders. In maart 2009 werd de website www.tajinvest.tj gelanceerd. Die website bevat informatie over de economische toestand in het land en de investeringsprojecten.

Op 1 juni 2010 had Tadzjikistan bilaterale investeringsovereenkomsten met Azerbeidzjan, China, Duitsland, Frankrijk, India, Iran, Koeweit, Moldavië, Nederland, Oostenrijk, Slowakije, Tsjechië, Turkije, Wit-Rusland en Zuid-Korea. Naast de overeenkomst met de BLEU waren ook die met Algerije, Armenië, Indonesië, Kirgizië, Litouwen, Oekraïne, Pakistan, Qatar, Rusland, Thailand, de Verenigde Arabische Emiraten, Vietnam en Zwitserland ondertekend, maar nog niet in werking getreden.

De NDD kent aan Tadzjikistan volgende noteringen toe: 5 voor oorlogsrisico's en risico's van onteigening en overheidsmaatregelen en 7 (maximum) voor transferrisico's. De NDD verzekert investeringen tegen die risico's, afzonderlijk of in elke mogelijke combinatie. Elke aanvraag wordt echter van geval tot geval beslist op grond van een gedetailleerde analyse. De Delcredereplafonds zijn vastgelegd op 160 miljoen euro.

2.4. Buitenlandse handel

De Tadzjiekse regering is geleidelijk overgegaan tot een vrijmaking van de handel. Dit leidde tot een verhoging van het exportpotentieel en stimuleerde de buitenlandse handel. Sinds 1996 heeft Tadzjikistan een positieve handelsbalans, wat onder meer ook zorgde voor een stabiele betalingsbalans. Non-tarifaire belemmeringen zijn er enkel voor de in- en uitvoer van producten die een impact hebben op de nationale veiligheid. De regering controleert ook de in- en uitvoer van elektriciteit en aardgas.

Tussen 2005 en 2008 konden groeicijfers tot 25% genoteerd worden, maar de wereldwijde financiële crisis deed de handel in 2009 met ruim 20% afnemen. De uitvoer die vooral bestaat uit aluminium (zowat driekwart), katoen en stroom, is voor 85% bestemd voor landen buiten het Gemeenebest van Onafhankelijke Staten (GOS). Nederland is de grootste afnemer, vooral van aluminium. De invoer daarentegen komt voor twee derde uit de GOS-landen.

Tadzjikistan heeft handelsbetrekkingen aangeknoopt met meer dan 80 landen via bilaterale overeenkomsten en samenwerkingsverdragen die steevast een meestbegunstigdenatie-clausule bevatten. Tezelfdertijd richt het land zijn aandacht op relaties in het kader van regionale handelsovereenkomsten en douane-unies.

In mei 2001 diende Tadzjikistan zijn aanvraag in voor lidmaatschap van de Wereldhandelsorganisatie (WTO).

Voor exporttransacties kent de NDD hoge politieke en commerciële risico's toe. Voor transacties met kortlopend krediet kunnen de risico's verzekerd worden zonder dat een

bankgarantie vereist is. Voor transacties met middellang en langlopend krediet kan geen dekking verleend worden voor het non-betalingsrisico en non-transferrisico. De Delcredereplafonds zijn voor kortlopend krediet en speciale transacties vastgelegd op 60 miljoen euro, die voor middellang en langlopend krediet op 160 miljoen euro.

2.5. *De relatie tussen Vlaanderen/België en Tadzjikistan*

België erkende Tadzjikistan op 20 januari 1992 en op 20 april 1992 werden diplomatieke en consulaire betrekkingen aangeknoopt. Er is geen Belgische ambassade in Tadzjikistan. De ambassadeur in Kazachstan is verantwoordelijk.

De Vlaamse handel met Tadzjikistan is beperkt. In 2009 voerde Vlaanderen voor 1,4 miljoen euro uit naar Tadzjikistan dat daarmee de 179ste plaats innam op de lijst van Vlaamse exportbestemmingen. Tijdens dezelfde periode werd voor 800.000 euro ingevoerd. Tadzjikistan bekleedde daarmee de 161ste plaats op de lijst van leveranciers.

2.6. *Het buitenlandse beleid van Tadzjikistan*

Rusland is de voornaamste buitenlandse partner met ook een militaire basis op Tadzjiekse grondgebied. De relaties met Kazachstan en Turkmenistan zijn goed, die met Kirgizië zijn genormaliseerd. Tadzjikistan leeft echter op gespannen voet met Oezbekistan.

Tadzjikistan is in Centraal-Azië het land dat kan rekenen op de grootste Europese financiële hulp. Van 1991 tot 2006 ontving het 499,75 miljoen euro, afkomstig van vier bijstandsprogramma's of -instrumenten, namelijk humanitaire hulp via het Directoraat-generaal Humanitaire hulp (ECHO), het voedselveiligheidsprogramma, macrofinanciering en hulp via de Technische Assistentie voor het Gemenebest van Onafhankelijke Staten (TACIS). Het Europese Strategieplan voor hulp aan Centraal-Azië (CA RSP) 2007-2013 dat op 27 april 2007 formeel aangenomen werd door de Europese Commissie, legt de nadruk op een regionale benadering van de ontwikkelingshulp. Het Plan wordt ondersteund door een indicatief meerjarenprogramma dat gedurende de eerste vier jaar 314 miljoen euro toekent voor programma's op regionaal en nationaal niveau. Tadzjikistan ontvangt 66 miljoen euro voor enerzijds de bestrijding van de armoede en de verbetering van de levensstandaard, en anderzijds voor goed bestuur en economische hervormingen.

Op 11 oktober 2004 vond de ondertekening plaats van een partnerschaps- en samenwerkingsovereenkomst waarbij een partnerschap tot stand gebracht wordt tussen de Europese Gemeenschappen en hun lidstaten, enerzijds, en Tadzjikistan, anderzijds. De overeenkomst waarin de basis gelegd wordt voor de toekomstige contractuele relaties, bevat drie belangrijke componenten: een regelmatige politieke dialoog, samenwerking op verschillende gebieden en bepalingen inzake handel en investeringen. De overeenkomst werd goedgekeurd bij het decreet van 16 juni 2006, en is op 1 januari 2010 in werking getreden.

II. SPECIFIEKE TOELICHTING BIJ DE OVEREENKOMST MET TADZJIKISTAN

1. *Ontstaan van de overeenkomst*

De voorbije dertig jaar sloot de BLEU verschillende overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen met landen die geen lid zijn van de Organisatie voor Economische Samenwerking en Ontwikkeling (OESO).

Er vonden geen echte onderhandelingen plaats tussen de BLEU en Tadzjikistan. De delegaties bereikten overeenstemming over een ontwerptekst na een uitwisseling van elkaars typetekst. Die tekst werd op 11 februari 2008 in Brussel geparafereerd.

De overeenkomst werd opgemaakt in het Nederlands, het Frans, het Tadzjieks, het Engels en het Russisch. De Engelse versie is doorslaggevend bij een geschil over de interpretatie van de overeenkomst.

2. Inhoud van de overeenkomst

De BLEU-typetekst

De leden van de BLEU keurden een tekst goed die zij aan hun gesprekspartners voorstellen als basis van de onderhandelingen. Op 29 juni 1994 heeft de Vlaamse Regering die typetekst aanvaard. Sinds 2002 zijn milieu- en sociale clausules opgenomen in de typetekst.

Die zogenaamde BLEU-typetekst bepaalt principieel dat elke overeenkomstsluitende partij eender welke soort van investeringen door een natuurlijke persoon of een rechtspersoon met de nationaliteit van de andere partij op zijn grondgebied toelaat. Dit is de basis voor de bevordering van de investeringen.

De gedane investeringen genieten te allen tijde op het grondgebied van de andere overeenkomstsluitende partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling en een volledige bescherming en zekerheid. Artikel 3 bevat een bepaling van niet-discriminatie terwijl artikel 4 stelt dat de investeerders de behandeling genieten van meest begunstigde natie. Die behandeling sluit wel de voorrechten van de investeerders van een derde staat uit, die verbonden zijn aan de deelneming aan een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of een andere vorm van regionale economische organisatie.

Artikel 5 stelt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die een hoge graad van milieubescherming biedt en dat zij die wetgeving stelselmatig moeten verbeteren.

Artikel 6 bepaalt dat de overeenkomstsluitende partijen dienen te streven naar een wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende rechten van werknemers en naar een verbetering van die normen.

Artikel 7 verbiedt elke maatregel van onteigening of nationalisatie, tenzij voor het openbare nut, de veiligheid of het nationale belang van de overeenkomstsluitende partij en dan op voorwaarde dat de maatregel wettelijk en non-discriminatoir is, en begeleid wordt door een gepaste en reële schadevergoeding. Dezelfde principes gelden voor schade als gevolg van oorlog en geweld.

Artikel 8 regelt de overmakingen van alle betalingen betreffende investeringen en lonen, waarbij de vrije transfer als principe geldt. Dit artikel uit de typetekst is onverenigbaar met het Europees recht en zal dus aangepast moeten worden. De modaliteiten hiervoor moeten nog door de BLEU vastgelegd worden.

Artikel 9 voorziet in een subrogatie van een partij of een openbare instelling in de rechten en de vorderingen van haar eigen investeerders, indien die partij of instelling schadevergoeding uitbetaald heeft aan die investeerders op grond van een garantie voor een investering. De andere betrokken partij kan dan aan de subrogerende verzekeraar de wettelijke of de contractuele verplichtingen van de investeerder opleggen.

Artikel 10 stelt dat wanneer een vraagstuk betreffende investeringen geregeld wordt bij de overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene overeenkomstsluitende partij, dan wel bij internationale overeenkomsten, de investeerders van de andere partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

In artikel 11 worden de bijzondere overeenkomsten bevestigd die vroeger tussen een partij en een investeerder van een andere partij gesloten werden. De bepalingen ervan vullen de algemene draagwijdte van deze typeovereenkomst aan. Met bijzondere overeenkomsten worden verbintenissen bedoeld die betrekking hebben op concrete investeringsprojecten.

De artikelen 12 en 13 regelen respectievelijk de procedure voor geschillen over investeringen tussen een investeerder van een partij en een andere partij en die tussen partijen betreffende de interpretatie en de toepassing van deze overeenkomst.

De artikelen 14 en 15 handelen respectievelijk over de transparantie van de wet- en regelgeving, en het overleg tussen de partijen over de toepassing of de interpretatie van de overeenkomst.

Artikel 16 stelt de investeringen die aan de overeenkomst voorafgegaan zijn, gelijk met de investeringen na de inwerkingtreding ervan. De vroegere investeringen worden dus eveneens beschermd.

Artikel 17 bepaalt de inwerkingtreding en de duur van de overeenkomst. De typeovereenkomst treedt in werking een maand na de datum van de uitwisseling van de akten van bekrachtiging. Zij blijft van kracht gedurende een termijn van tien jaar, die zonder voorafgaande opzegging telkens stilzwijgend verlengd wordt met dezelfde termijn.

Vergelijking van de tekst van de overeenkomst met de BLEU-typetekst

De BLEU-typetekst werd bijna volledig aanvaard door de partner. Er zijn slechts enkele vormelijke aanpassingen aangebracht. De voornaamste afwijkingen worden hierna toegelicht.

Het grondgebied van Tadzjikistan bevat ook het luchtruim dat zich boven het land uitstrekt (artikel 1.4).

Paragraaf 5 van artikel 8 over overmakingen, waarin staat dat de in het artikel vermelde waarborgen tenminste gelijk zijn aan die welke toegestaan worden aan investeerders van de meest begunstigde natie, werd weggelaten.

In artikel 12 over de regeling van investeringsgeschillen werden het scheidsgerecht van de Internationale Kamer van Koophandel in Parijs en het Instituut voor Arbitrage van de Kamer van Koophandel in Stockholm, niet voorzien als instellingen waaraan een geschil kan voorgelegd worden. Paragraaf 5 van dit artikel uit de BLEU-typetekst werd niet opgenomen. In die paragraaf staat dat het scheidsgerecht beslist op grond van het nationale recht alsmede op grond van de bepalingen van de overeenkomst, van de bepalingen van de met betrekking tot de investering eventueel gesloten bijzondere overeenkomst en van de beginselen van internationaal recht.

3. Advies van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV)

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) bracht op 14 juni 2010 één advies uit over de investeringsovereenkomsten met Barbados, Panama en Tadzjikistan. Hij opteerde ervoor om zich hoofdzakelijk te concentreren op de toetsing van de overeenkomsten aan een aantal principes die de Vlaamse Regering zichzelf oplegde met betrekking tot de onderhandelingen over investeringsovereenkomsten, en om enkele bedenkingen te maken bij de overeenkomsten.

De SARiV is alleszins verheugd te kunnen vaststellen dat de Vlaamse Regering rekening gehouden heeft met het advies dat hij op 15 juni 2009 uitbracht over de investeringsovereenkomsten met Colombia, Oman en Qatar.

De SARiV pleit voor een goed afsprakenkader dat bescherming kan bieden aan de investeringen en de economische activiteiten van Vlaamse bedrijven, zonder dat de regulerende bevoegdheden en de beleidsruimte van de overheden om een beleid van duurzame ontwikkeling te voeren en de mensenrechten, de arbeidsrechten en het milieu te beschermen, ingeperkt worden. Wat betreft de milieu- en arbeidsclausules vraagt de SARiV zich af of zelfs met de clausules het recht om wetten uit te vaardigen, voldoende beschermd is.

De SARiV verwelkomt dat de Vlaamse Regering via haar inbreng in de intrafederale coördinatievergaderingen over het toekomstige EU-investeringsbeleid proactief tracht in te spelen op dat beleid, maar betreurt dat het maatschappelijke middenveld niet vooraf betrokken werd. De SARiV herhaalt daarom dat hij het belangrijk vindt dat de Vlaamse Regering een duidelijke visie ontwikkelt over de toekomst van investeringsovereenkomsten.

De vertegenwoordigers van de ontwikkelingsorganisaties en de vakbonden vinden dat de Vlaamse Regering zou moeten openstaan voor suggesties die gedaan worden in studies, bij het bepalen van haar visie op en standpunten over de toekomstige investeringsovereenkomsten van zowel de BLEU als de EU. Zij vinden ook dat de discussie over het nieuwe Europese beleid en de voorwaarden die zullen opgelegd worden aan bilaterale investeringsovereenkomsten, moeten aangegrepen worden om ook het Belgische BLEU-model grondig te herzien. Hierbij moet gestreefd worden naar meer evenwicht tussen rechten en plichten van gast- en herkomstland, van overheden en investeerders, en van het economische, sociale, milieu- en ontwikkelingsbelang.

De SARiV wijst op de instabiele situatie van Tadzjikistan die pleit voor een extra bescherming van investeringen door Vlaamse ondernemingen. Er is een potentieel voor Vlaamse investeringen in de energiesector.

De Vlaamse Regering is er zich van bewust dat de overdracht van de bevoegdheid voor het sluiten van investeringsovereenkomsten van de lidstaten naar de Europese Unie gevolgen heeft voor onze investeringsovereenkomsten. Een analyse, en een eventuele amendering van de BLEU-typetekst dringen zich dan ook op. De diverse studies die rond dit thema zijn uitgevoerd, kunnen ondersteuning bieden aan dit proces. De modaliteiten van deze oefening zullen samen met de BLEU-partners bepaald worden.

4. Advies van de Raad van State

De Raad van State bracht advies uit op 7 september 2010 (referte 48.630/1/V) en maakte daarin geen opmerkingen.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

VOORONTWERP VAN DECREET

VOORONTWERP

Ontwerp van decreet houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 10 februari 2009

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 10 februari 2009, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel,

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

ADVIES VAN DE STRATEGISCHE ADVIESRAAD
INTERNATIONAAL VLAANDEREN

Flemish Foreign Affairs Council

**DE BLEU-INVESTERINGSAKKOORDEN MET BARBADOS,
PANAMA EN TADZJIKISTAN**

Advies 2010/7

14 juni 2010

Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen, Boudewijnlaan 30 bus 81, 1000 Brussel
Tel.: + 32 2 553 01 81, E-mail: sariv@iv.vlaanderen.be, <http://www.sariv.be>

INHOUDSOPGAVE

1.	Inleiding	21
2.	Milieu- en arbeidsclausules	21
2.1.	Barbados	22
2.2.	Panama	22
2.3.	Tadzjikistan	23
3.	Andere bemerkingen	23
4.	Conclusie	27

1. INLEIDING

Tijdens haar vergadering van 23 april 2010 hechtte de Vlaamse Regering haar principiële goedkeuring aan de voorontwerpen van decreet houdende instemming met de Overeenkomsten inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie (hierna: “BLEU”) enerzijds en anderzijds Barbados, ondertekend in Brussel op 29 mei 2009, de Republiek Panama, ondertekend in Panama-stad op 26 maart 2009, en de Republiek Tadzjikistan, ondertekend in Brussel op 10 februari 2009. Zij vroeg de minister-president, tevens bevoegd voor economie, buitenlands beleid, landbouw en plattelandsbeleid, hierover het advies in te winnen van de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (hierna: “de Raad”). Na bespreking op zijn vergadering van 25 mei 2010 keurde de Raad onderhavig advies goed.

Gezien de gelijkaardige problematiek die aan de hogergenoemde overeenkomsten ten grondslag ligt, opteert de Raad ervoor om één advies te wijden aan de drie overeenkomsten.

De Raad opteert er tevens voor om zich in onderhavig advies hoofdzakelijk te concentreren op de toetsing van deze akkoorden aan een aantal principes die de Vlaamse Regering zichzelf oplegde m.b.t. de onderhandeling van investeringsakkoorden, en enkele bedenkingen bij deze akkoorden te maken. Immers, het advies van de Raad wordt pas gevraagd in een laat stadium, nl. bij de goedkeuring van de hogergenoemde overeenkomsten, wat de Raad betreurt. Daarnaast bevat de nota aan de Vlaamse Regering en de memorie van toelichting reeds een uitgebreide beschrijving van de situatie in de drie betrokken landen en van de economische banden tussen Vlaanderen en deze landen. De memorie van toelichting toetst zelf de tekst van de drie overeenkomsten aan de BLEU-typetekst, die de Vlaamse Regering goedkeurde op 29 juni 1994 en die sinds 2002 milieu- en sociale clausules bevat. Bovendien ging de Raad in zijn Advies 2009/17 over de BLEU-investeringsakkoorden met Colombia, Oman en Qatar reeds dieper in op de achtergrond en problematiek van de BLEU-akkoorden.¹ De Raad is alleszins verheugd te kunnen vaststellen dat de Vlaamse Regering rekening heeft gehouden met dit advies.

De Raad merkt op dat de drie BLEU-investeringsakkoorden in de eerste plaats economische akkoorden zijn, die als doel hebben investeringen veilig te stellen. De vertegenwoordigers uit de ondernemerswereld binnen de Raad verwelkomen dan ook deze akkoorden. De vertegenwoordigers van de ontwikkelingsorganisaties en vakbonden betreuren de eenzijdige oriëntering van deze akkoorden. De Raad pleit voor een goed afsprakenkader dat bescherming kan bieden aan de belangrijke investeringen en economische activiteiten van Vlaamse bedrijven, zonder dat de regulerende bevoegdheden en beleidsruimte van overheden om een beleid van duurzame ontwikkeling te voeren en de mensenrechten, arbeidsrechten en het milieu te beschermen, worden ingeperkt.

2. MILIEU- EN ARBEIDSCLAUSULES

Het toetsingskader van de BLEU-akkoorden wordt gevormd door wat de Vlaamse Regering in het Vlaamse Regeerakkoord en de minister van Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking in zijn beleidsnota hebben vastgelegd. Het Regeerakkoord stelt: *“de Vlaamse Regering hecht in haar buitenlands beleid bijzonder belang aan een zo breed mogelijke toepassing in de wereld van fundamentele arbeids- en milieunormen, en ijvert er in een eerste beweging voor dat die toepassing zo sterk mogelijk wordt gestimuleerd in het beleid op Europees*

¹ SARiV, BLEU-investeringsakkoorden met Colombia, Oman en Qatar, Advies 2009/17, 15 juni 2009.

niveau, onder meer door middel van clausules in toekomstige Europese handels- en investeringsakkoorden en in bilaterale handels- en investeringsakkoorden van alle lidstaten (in casu deelstaten) van de EU. In alle BLEU-investeringsakkoorden ijveren we voor de opname van een verwijzing naar fundamentele arbeids- en milieunormen.”² De minister van Buitenlands Beleid, Internationaal Ondernemen en Ontwikkelingssamenwerking voegt hieraan toe in zijn beleidsnota dat hij “de toepassing van deze arbeids- en milieunormen op drie niveaus wil bevorderen. [...] Ten tweede zal Vlaanderen ook in het kader van het Gemeenschappelijk Handelsbeleid van de Europese Unie ervoor ijveren dat specifieke internationale arbeids- en milieuclausules systematisch worden opgenomen in de onderhandelingen die gevoerd worden met derde landen. Dit geldt tevens voor de onderhandelingen voor het afsluiten van internationale handels- en investeringsakkoorden waar Vlaanderen bij betrokken is. De bilaterale BLEU-investeringsakkoorden zijn hiervan een voorbeeld. [...]”³

De Raad bespreekt hieronder de toepassing van deze principes in de drie voorliggende BLEU-investeringsakkoorden.

2.1. Barbados

Artikel 1 van de BLEU-overeenkomst met Barbados omschrijft milieu- en arbeidswetgeving en beperkt ze in de tijd, nl. wetgeving die van kracht is op de datum van de ondertekening of die na die datum aangenomen is. Artikelen 11 en 12 bevatten de specifieke bepalingen over milieu en arbeid. Deze wijken niet af van de typetekst. De Raad is tevreden dat alleszins deze bepalingen opgenomen zijn in de overeenkomst. Hij vroeg zich echter in zijn advies over de BLEU-akkoorden met Oman, Qatar en Colombia (Advies 2009/17) al af of zelfs met deze clausules het recht om wetten uit te vaardigen in Vlaanderen, België, Luxemburg en de partnerlanden in voldoende mate beschermd is. Deze opmerking blijft van kracht voor de drie voorliggende overeenkomsten.

De vertegenwoordigers van ontwikkelingsorganisaties en vakbonden binnen de Raad betreuren dat deze bepalingen in het geval van schending van deze normen op geen enkele manier kunnen ingeroepen worden door het middenveld of andere plaatselijke actoren. Ook de manier waarop deze clausules beschreven zijn ('shall strive to ensure') verbindt volgens hen de betrokken partijen tot geen enkel resultaat. Deze opmerking geldt volgens hen voor de drie voorliggende akkoorden.

2.2. Panama

De Raad vindt het een gemiste kans dat er geen echte onderhandelingen plaats vonden tussen Panama en de BLEU-partijen. Op die manier wordt de transparantie van de onderhandelingen van investeringsakkoorden niet vergroot. Een debat tussen de partijen over een aantal onderwerpen zoals het opnemen van milieu- en arbeidsclausules en de verduidelijking van de wijze waarop ons land hieraan een interpretatie wenst te geven, is dan uiteraard evenmin mogelijk. De memorie van toelichting geeft aan dat Panama het lange tijd moeilijk had met het aanvaarden van deze clausules.

De overeenkomst wijkt dan ook in het bijzonder met betrekking tot deze artikelen af van de BLEU-typetekst. Artikel 5 m.b.t. milieu komt in grote mate overeen met artikel 5 van de BLEU-typetekst, maar wordt enerzijds afgezwakt en anderzijds versterkt. De afzwakking ontstaat doordat paragraaf 3 van de typetekst, waarin de partijen de verplichtingen bevestigen die ze krachtens internationale milieuovereenkomsten hebben, werd weggelaten. Maar in realiteit doet dit geen afbreuk aan de

² VLAAMSE REGERING, *Een daadkrachtig Vlaanderen in beslissende tijden*, Brussel, 2009, 88.

³ K. PEETERS, *Beleidsnota buitenlandse beleid, internationaal ondernemen en ontwikkelingssamenwerking*, Brussel, 2009, 37.

verplichtingen die beide partijen zijn aangegaan. De versterking situeert zich in paragraaf 4 van de typetekst, die handelt over samenwerking en overleg, en die nu wordt opgenomen in paragraaf 3 en geconcretiseerd met het aanmoedigen van een preventiebeleid, desgevallend met inbegrip van het definiëren van gemeenschappelijke beschermingsnormen.

Artikel 6 m.b.t. arbeid werd slechts verkort opgenomen. De verwijzing inzake het streven naar wetgeving die arbeidsnormen vastlegt in overeenstemming met de internationaal erkende normen is weggelaten. Paragraaf 2, die de verbintenis omvat om geen nationale arbeidswetgeving te wijzigen of te versoepelen met het oog op het aanmoedigen van investeringen, werd wel behouden. In tegenstelling tot het weglaten van de verwijzing naar internationale normen in paragraaf 1, bevestigen de partijen in paragraaf 3 wel hun verbintenissen in het kader van de Internationale Arbeidsorganisatie. Paragraaf 4 over samenwerking werd weggelaten. Ten slotte bepaalt artikel 13, paragraaf 6, dat deze clausules worden uitgesloten van de geschillenbeslechtsprocedure tussen staten.

De Raad vindt het positief dat alleszins inspanningen werden geleverd om toch een milieu- en arbeidsclausule te handhaven in de tekst, zij het in gewijzigde vorm. De BLEU-partijen zouden er volgens de Raad goed aan doen, verwijzend naar artikel 5 paragraaf 4, om extra afspraken te maken met Panama over het definiëren van gemeenschappelijke beschermingsnormen en het aanbod te doen aan Panama om technische bijstand te leveren in deze materies.

2.3. Tadzjikistan

Ook tussen de BLEU en Tadzjikistan vonden geen echte onderhandelingen plaats. De memorie van toelichting geeft aan dat de BLEU-typetekst bijna volledig werd aanvaard. Dit geldt ook voor de twee artikelen inzake milieu en arbeid. In verband met deze overeenkomst verwijst de Raad naar de reeds hoger geformuleerde opmerkingen. Met de opname van deze twee artikelen komt deze tekst alleszins tegemoet aan de norm bepaald in het Vlaams regeerakkoord.

3. ANDERE BEMERKINGEN

Met betrekking tot de BLEU-overeenkomst met Panama wijzen de vertegenwoordigers van de ondernemerswereld op het belang van deze overeenkomst voor Vlaamse ondernemingen. Er zijn talrijke Vlaamse bedrijven actief in Panama, waaronder de Vlaamse baggeraars. Zo werkt een consortium met heel wat Vlaamse bedrijven aan de vernieuwing van de drie sluizen op het Panamakanaal. Het Flanders International Technical Agency (FITA) van de Vlaamse overheid heeft in Panama belangrijke projecten gefaciliteerd. Deze Vlaamse bedrijven actief in Panama dragen het milieu en maatschappelijk verantwoord ondernemen hoog in het vaandel. Panama biedt tevens nog een groot potentieel voor bijkomende en nieuwe investeringen. Dit wordt onder meer aangetoond door de deelname van 14 Vlaamse bedrijven aan de Prinselijke zending naar Panama in 2009.

De Raad is verheugd dat het investeringsrisico in Panama reeds beperkt is. Volgens de Global Competitiveness Index 2009 heeft Panama de op één na beste bescherming voor eigendomsrechten in Latijns-Amerika (Ranking 50 op 133; ter vergelijking: België heeft ranking 23 en bv. Brazilië, waar meer Vlaamse investeringen naartoe gaan, heeft ranking 70).⁴ Toch vinden de vertegenwoordigers van de ondernemerswereld dat dit bilateraal investeringsakkoord een belangrijk economisch belang voor Vlaanderen heeft, gelet op de aanzienlijke investeringen en economische banden die met

⁴ WORLD ECONOMIC FORUM, *The Global Competitiveness Report 2009-2010*, Genève, 2009, 87, 251, 97. [<http://www.weforum.org/pdf/GCR09/GCR20092010fullreport.pdf>]

Panama worden ontwikkeld. Een zekere graad van bescherming van de investeringen van Vlaamse bedrijven is immers belangrijk voor de voortzetting en uitbouw van hun internationale activiteiten. Hun activiteiten kunnen ook de aanzet vormen tot verdere economische banden tussen Vlaanderen en Panama.

Zoals reeds aangegeven in het advies 2009/17 van de Raad, toont onderzoek van de Wereldbank uit 2003 e.a. echter aan dat louter het sluiten van een investeringsakkoord niet noodzakelijk leidt tot meer buitenlandse directe investeringen.⁵ De vertegenwoordigers van de Noord-Zuidbeweging en de vakbonden binnen de Raad merken tevens op dat de huidige investeringen er alvast gekomen zijn zonder bilateraal investeringsakkoord. Dit nuanceert volgens hen de noodzaak van dit akkoord.

Inzake de BLEU-overeenkomst met Barbados wijst de Raad op een andere belangrijke overeenkomst met o.m. deze verdragspartijen, nl. de Economische Partnerschapsovereenkomst (EPA) met CARIFORUM. Hoewel het doel van de EPA wat betreft investeringen niet ligt in de bescherming ervan, maar wel in het promoten en faciliteren door het verzekeren van gelijke markttoegang⁶, zijn er zeker raakvlakken. De Raad vond in de memorie van toelichting geen analyse van de samenhang en/of wisselwerking van beide overeenkomsten. Hij vraagt de Vlaamse Regering het kader van de EPA in acht te nemen, alsook de gelijkenissen en verschillen tussen deze overeenkomsten en de impact die ze mogelijks op elkaar hebben duidelijk aan te geven en er rekening mee te houden bij de implementatie van beide overeenkomsten.

Wat betreft Tadzjikistan wijst de Raad op de instabiele situatie van het land. Verscheidene internationale bronnen wijzen op grote uitdagingen voor het land inzake onder meer politieke en burgerlijke vrijheden, stabiliteit van de instellingen, economische openheid, mensenhandel, drugshandel, enz.⁷ Deze instabiliteit pleit voor een extra bescherming van de investeringen van Vlaamse ondernemingen. Anderzijds biedt de situatie in dit land weinig kansen voor de ontwikkeling (van ondernemingen) ter plaatse en zal het sluiten van deze overeenkomst daar waarschijnlijk weinig aan veranderen. Toch mag men niet blind zijn voor het potentieel voor Vlaamse investeringen in Tadzjikistan, bijvoorbeeld inzake (het vervoer van) energie. De aanwezigheid van natuurlijke rijkdommen en hydro-elektrische energie sterkt de noodzaak aan kennis van en instrumenten voor een duurzame ontwikkeling van dit economisch potentieel.

De Raad staat nog even stil bij het instrument van de BLEU-investeringsakkoorden. In zijn Advies 2009/17 stelde hij reeds dat, aangezien buitenlandse directe investeringen sedert de inwerkingtreding van het Verdrag van Lissabon tot de exclusieve EU-bevoegdheden behoren, de huidige praktijk van de BLEU-investeringsakkoorden onmogelijk ongewijzigd kan worden verder gezet. Het werkprogramma van de Europese Commissie voor 2010 geeft aan dat ze in de loop van juni 2010 een ontwerp van verordening zal voorstellen die een overgangsregeling omvat om rechtszekerheid te bieden aan bestaande bilaterale investeringsakkoorden van de lidstaten. Deze verordening moet ook in een procedureel kader voorzien voor de onderhandelingen over en het

⁵ M. HALLWARD-DRIEMEIER, "Do bilateral investment treaties attract foreign direct investment? Only a bit...and they could bite", *World Bank Policy Research Working Paper 3121*, 2003.

⁶ EUROPESE COMMISSIE, CARIFORUM-EC EPA: *Investment*, 2008, 1. [<http://trade.ec.europa.eu/doclib/html/140979.htm>]

⁷ Tadzjikistan scoort 6 voor politieke vrijheden en 5 voor burgerlijke rechten op een schaal van 7. FREEDOM HOUSE, *Freedom in the World – Tajikistan*.

[<http://freedomhouse.org/template.cfm?page=363&year=2010&country=7930>]; ook Peace and Conflict 2010 schat Tadzjikistan als niet echt stabiel in, zie J.J. HEWITT, J. WILKENFELD en T. R. GURR, *Peace and conflict 2010 – Executive Summary*, 2010, Centre for International Development and Conflict Management, 15.; R. MUHUTDINOVA, *Tajikistan*, Freedom House Nations in Transit, 2009, pp. 515-531.; INTERNATIONAL CRISIS GROUP, *Tajikistan: on the road to failure, ICC ASIA report*, (2009), 162, p. 25.

sluiten van dergelijke overeenkomsten in de toekomst.⁸ In afwachting van de goedkeuring van deze verordening door het Europees Parlement en de Raad is er in EU-verband afgesproken dat de lidstaten hun lopende procedures en onderhandelingen kunnen afronden. In dit verband wijst de Raad op de plicht van alle overheden van de EU-lidstaten en de Europese instellingen om loyaal samen te werken. De Europese Commissie werkt verder ook aan een mededeling over het toekomstig EU-investeringsbeleid die ze tevens in juni 2010 zal voorleggen. De Raad verwelkomt dat de Vlaamse Regering via haar inbreng in de intrafederale coördinatievergaderingen m.b.t. het toekomstige EU-investeringsbeleid proactief tracht in te spelen op dit beleid. Hij betreurt echter dat hier geen debat met en consultatie van het middenveld aan voorafging. Het toekomstig EU-kader voor investeringsakkoorden zal uiteraard ook in eenklank moeten zijn met de overige Europese verdragsbepalingen, waaronder diegene inzake het vrij kapitaal- en betalingsverkeer. Het Europees Hof Van Justitie heeft hier, voor wat betreft de relatie tussen deze verdragsbepalingen en bilaterale investeringsakkoorden van de lidstaten, recent op gewezen.⁹ Deze rechtspraak heeft ook voor bestaande BLEU-investeringsakkoorden een impact.

De Raad herhaalt daarom ook dat hij het belangrijk vindt dat de Vlaamse Regering een duidelijke visie ontwikkelt op de toekomst van investeringsakkoorden. Samen met de federale overheid moet ze ernaar streven dat de Europese Unie een *level playing field* creëert inzake arbeids- en milieuclausules met het oog op evenwichtige investeringsakkoorden die bijdragen tot duurzame ontwikkeling. De Raad herhaalt tevens zijn suggestie dat Vlaanderen ervoor ijvert dat het werkprogramma van het Belgisch EU-Voorzitterschap hieromtrent een duidelijke ambitie naar voor schuift.

De bilaterale investeringsakkoorden genieten de belangstelling van diverse actoren. Recent vonden hierover nog enkele studiedagen plaats.¹⁰ Oxfam bestelde een studie bij het International Institute for Sustainable Development (IISD) waarin de Belgische modeltekst grondig werd geanalyseerd.¹¹ De vertegenwoordigers van de ontwikkelingsorganisaties en vakbonden vinden dat de Vlaamse Regering open zou moeten staan voor aandachtspunten uit onder meer dit soort studies bij het bepalen van haar visie op en standpunten over de toekomstige investeringsakkoorden van zowel de BLEU als de EU.

De vertegenwoordigers van ontwikkelingsorganisaties en vakbonden binnen de Raad vinden tevens dat de discussie over het nieuwe Europese investeringsbeleid en de voorwaarden die in de toekomst zullen opgelegd worden aan de bilaterale investeringsakkoorden van de lidstaten moet aangegrepen worden om ook het Belgische BLEU-model grondig te herzien. Hierbij moet, volgens hen, gestreefd

⁸ EUROPESE COMMISSIE, Bijlagen bij de Mededeling van de Commissie aan het Europees Parlement, de Raad, het Economisch en Sociaal Comité en het Comité van de Regio's. Werkprogramma van de Commissie voor 2010. Een tijd voor daden, COM(2010)135, Brussel, 31 maart 2010, 37-38.; EUROPESE COMMISSIE, *Planned Commission initiatives until the end of 2010*, 10.

[http://ec.europa.eu/atwork/programmes/docs/forward_programming_2010.pdf]

⁹ Zie met name Hof van Justitie, arresten van 3 maart 2009, resp. in zaak C-205/06, Commissie/Oostenrijk, *Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen*, 2009, I-1301, en in zaak C-249/06, Commissie/Zweden, *Jurisprudentie van het Hof van Justitie van de Europese Gemeenschappen*, 2009, I-1335.

¹⁰ BELGISCHE COALITIE VOOR WAARDIG WERK, *Seminarie rond de Belgische investeringsakkoorden en het toekomstig Europees investeringsbeleid*, Federaal Parlement, 30.03.2010; OECD, *2010 update of the OECD Guidelines for Multinational Enterprises*, 04.05.2010.

[http://www.oecd.org/document/33/0,3343,en_2649_34893_44086753_1_1_1_1,00.html]; zie ook OECD, *OECD risk awareness tool for multinational enterprises in weak governance zones*, Parijs, OECD Publications, 2006, 44 p. [<http://www.oecd.org/dataoecd/26/21/36885821.pdf>]

<http://www.oecd.org/dataoecd/26/21/36885821.pdf>

¹¹ N. BERNASCONI-OSTERWALDER en L. JOHNSON, *Belgium's model bilateral investment treaty: A commentary*, IISD, 2010, 24 p.

worden naar meer evenwicht tussen rechten en plichten van gastlanden en herkomstlanden, van overheden en investeerders en van het economische, sociale, milieu- en ontwikkelingsbelang.

4. CONCLUSIE

De Raad neemt kennis van de voorontwerpen van decreet houdende instemming met de BLEU-investeringsakkoorden met Barbados, Panama en Tadzjikistan. Hij merkt enerzijds op dat in het akkoord met Panama de arbeids- en milieuclausules afgezwakt zijn en suggereert dat van de mogelijkheid gebruik wordt gemaakt die de overeenkomst biedt om extra afspraken te maken met Panama over het definiëren van gemeenschappelijke beschermingsnormen. Anderzijds onderschrijft hij de noodzaak van een goed afsprakenkader inzake investeringen, waarin rechten en plichten van overheden en investeerders evenwichtig worden aangepakt zodat bescherming kan geboden worden voor de investeringen en economische activiteiten die Vlaamse bedrijven in Panama ontwikkelen.

De Raad drukt opnieuw zijn hoop uit dat de ontwikkelingen in het kader van de nieuwe bevoegdheid die het Verdrag van Lissabon aan de EU toekent inzake buitenlandse directe investeringen zullen leiden tot een evenwichtige Europese visie op investeringsakkoorden. Hij spoort de Vlaamse Regering aan om vanuit een evenwichtige Vlaamse visie op investeringsakkoorden het werkprogramma van het Belgisch EU-Voorzitterschap op dit terrein mee vorm te geven.

Namens de Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen,

Hoogachtend,

(getekend)

Prof. Dr. Jan Wouters
Voorzitter

(getekend)

Freddy Evens
Secretaris

Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen

Opdracht

De Strategische Adviesraad internationaal Vlaanderen (SARiV) is een onafhankelijk adviesorgaan van de Vlaamse Regering. Hij adviseert de Vlaamse Regering bij de totstandkoming van haar buitenlands beleid, haar beleid inzake internationaal ondernemen, toerisme en internationale samenwerking. Hij doet dit hetzij op vraag van de Vlaamse Regering, hetzij uit eigen beweging.

Samenstelling

- 1° Voorzitter: Prof. dr. Jan Wouters (gewoon hoogleraar internationaal en Europees recht, K.U.Leuven)
- 2° Dirk Rochtus (docent internationale politiek, Lessius Hogeschool)
- 3° Hans De Belder (oud-diplomaat)
- 4° Jean Bossuyt (hoofd strategie European Centre for Development Policy Management Maastricht)
- 5° Leo Sleuwaegen (gewoon hoogleraar bedrijfseconomie en strategie, K.U.Leuven en Vlerick Leuven Gent Management School)
- 6° Kim Van der Borgh (docent internationaal handelsrecht en handelspolitiek, VUB)
- 7° Karl Verlinden (gedelegeerd bestuurder Qualiphar)
- 8° Luc Vandenbroucke (Senior Executive Vice President, Barco)
- 9° Hilde Plas (stafmedewerker VVSG)
- 10° Johan De Meester (zaakvoerder Viking Reizen)
- 11° Els Dirix (ABVV)
- 12° Jessie Van Couwenberghe (ACV)
- 13° Geert Eggermont (UNIZO)
- 14° Anneliese Daelemans (Voka-Vlaams Economisch Verbond)
- 15° Koen Detavernier (11.11.11.)¹²
- 16° Gijs Justaert (Wereldsolidariteit)¹³
- 17° Milan Rutten (FOS, BTC-bestuur)
- 18° Isabel Vertriest (Oxfam Wereldwinkels)
- 19° Luc Glorieux (Afgevaardigd bestuurder B.A.A.V.)
- 20° Jan Van Steen (directeur Omnia)

Secretariaat:

Freddy Evens (secretaris)
 Eva Haeveryans (beleidsmedewerker)
 Roos Van de Cruys (beleidsmedewerker)
 Charlotte Verroens (administratief deskundige)

¹² Plaatsvervanger Wiske Jult

¹³ Plaatsvervanger Ann De Jonghe

ADVIES VAN DE RAAD VAN STATE

LM

KONINKRIJK BELGIË
-----ADVIES 48.630/1/V
VAN 7 SEPTEMBER 2010VAN DE AFDELING WETGEVING
VAN DE RAAD VAN STATE

De RAAD VAN STATE, afdeling Wetgeving, eerste vakantiekamer, op 29 juli 2010 door de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid verzocht hem, binnen een termijn van dertig dagen, verlengd tot 17 september 2010, van advies te dienen over een voorontwerp van decreet "houdende instemming met de Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 10 februari 2009", heeft het volgende advies gegeven:

Wat de elementen betreft opgesomd in artikel 84, § 3, eerste lid, van de wetten op de Raad van State, gecoördineerd op 12 januari 1973, geeft het ontwerp geen aanleiding tot opmerkingen.

LM

48.630/1/V

De kamer was samengesteld uit

de Heren	J. SMETS,	staatsraad, voorzitter,
	E. BREWAEYS,	
	W. VAN VAERENBERGH,	staatsraden,
	M. RIGAUX,	assessor van de afdeling Wetgeving,
Mevrouw	M. VERSCHRAEGHEN,	toegevoegd griffier.

Het verslag werd uitgebracht door de H. P. DEPUYDT, eerste auditeur-afdelingshoofd.

DE GRIFFIER

DE VOORZITTER

M. VERSCHRAEGHEN

J. SMETS

ONTWERP VAN DECREET

ONTWERP VAN DECREET

DE VLAAMSE REGERING,

Op voorstel van de Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid;

Na beraadslaging,

BESLUIT:

De Vlaamse minister van Economie, Buitenlands Beleid, Landbouw en Plattelandsbeleid is ermee belast, in naam van de Vlaamse Regering, bij het Vlaams Parlement het ontwerp van decreet in te dienen, waarvan de tekst volgt:

Artikel 1. Dit decreet regelt een gewestaangelegenheid.

Art. 2. De overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds, en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds, inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen, ondertekend in Brussel op 10 februari 2009, zal volkomen gevolg hebben.

Brussel, 26 november 2010.

De minister-president van de Vlaamse Regering,
Vlaams minister van Economie, Buitenlands Beleid,
Landbouw en Plattelandsbeleid,

Kris PEETERS

BIJLAGE:

Overeenkomst tussen de Belgisch-Luxemburgse Economische Unie, enerzijds,
en de Republiek Tadzjikistan, anderzijds,
inzake de wederzijdse bevordering en bescherming van investeringen

OVEREENKOMST
TUSSEN
DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,
enerzijds,
EN
DE REPUBLIEK TADZJIKISTAN,
anderzijds,
INZAKE
DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING
VAN INVESTERINGEN

**OVEREENKOMST
TUSSEN
DE BELGISCH-LUXEMBURGSE ECONOMISCHE UNIE,
enerzijds,
EN
DE REPUBLIEK TADZJIKISTAN,
anderzijds,
INZAKE
DE WEDERZIJDSE BEVORDERING EN BESCHERMING
VAN INVESTERINGEN**

**HET KONINKRIJK BELGIË,
HET VLAAMSE GEWEST,
HET WAALSE GEWEST,
EN HET BRUSSELS HOOFDSTEDELIJK GEWEST,
evenals
HET GROOTHERTOGDOM LUXEMBURG,
enerzijds,**

en

**DE REPUBLIEK TADZJIKISTAN,
anderzijds,**

(hierna te noemen “de Overeenkomstsluitende Partijen”),

VERLANGENDE hun economische samenwerking te versterken door voor investeringen door investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij gunstige voorwaarden te scheppen op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij,

ZIJN HET VOLGENDE OVEREENGEKOMEN:

ARTIKEL 1**BEGRIPSOMSCHRIJVINGEN**

Voor de toepassing van deze Overeenkomst betekent

1. “investeerders”:

- a) de “onderdanen”, met name elk natuurlijk persoon die volgens de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van de Republiek Tadzjikistan wordt beschouwd als een onderdaan van het Koninkrijk België of van het Groothertogdom Luxemburg dan wel van de Republiek Tadzjikistan;
- b) de “vennootschappen”, met name elke rechtspersoon die is opgericht in overeenstemming met de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van de Republiek Tadzjikistan en waarvan de maatschappelijke zetel gevestigd is op het grondgebied van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg dan wel van de Republiek Tadzjikistan.

2. “investerings”: alle soorten vermogensbestanddelen en elke rechtstreekse of onrechtstreekse inbreng in speciën, natura of diensten, die worden geïnvesteerd of geherinvesteerd in welke economische sector ook.

Als investeringen in de zin van deze Overeenkomst gelden in het bijzonder, doch niet uitsluitend:

- a) roerende en onroerende goederen, alsmede andere zakelijke rechten zoals hypotheeken, retentierechten, pandrechten, rechten van vruchtgebruik en soortgelijke rechten;
- b) aandelen, maatschappelijke aandelen en alle andere vormen van deelneming, met inbegrip van minderheidsdeelnemingen dan wel onrechtstreekse deelnemingen, in bedrijven die zijn opgericht op het grondgebied van een der Overeenkomstsluitende Partijen;
- c) obligaties, tegoeden en gelijk welke prestatie die economische waarde heeft;
- d) auteursrechten, rechten van industriële eigendom, technische werkwijzen, handelsnamen en goodwill;
- e) publiekrechtelijke of contractuele concessies, waaronder die tot het opsporen, ontwikkelen, winnen of exploiteren van natuurlijke rijkdommen.

Veranderingen in de rechtsvorm waarin vermogensbestanddelen en kapitaal werden geïnvesteerd of geherinvesteerd doen geen afbreuk aan de omschrijving ervan als “investering” zoals bedoeld in deze Overeenkomst.

3. “opbrengst”: de bedragen die een investering oplevert, en met name, **doch niet uitsluitend**, winst, interest, vermogensaanwas, dividenden, royalty's en vergoedingen.

“grondgebied”:

- a) het grondgebied van het Koninkrijk België en het grondgebied van het Groothertogdom Luxemburg, evenals de zeegebieden, d.w.z. de gebieden op en onder zee die zich voorbij de territoriale wateren van het Koninkrijk België uitstrekken en waarin het, overeenkomstig het internationaal recht, soevereine rechten en rechtsmacht uitoefent met het oog op de opsporing, de winning en het behoud van de natuurlijke rijkdommen;
- b) het grondgebied van de Republiek Tadzjikistan met inbegrip van het luchtruim dat zich boven de Republiek Tadzjikistan uitstrekt, evenals ieder ander grondgebied dat aldus wordt of in de toekomst zal worden gedefinieerd en waarin zij, overeenkomstig het internationaal recht en de nationale wetgeving van de Republiek Tadzjikistan, soevereine rechten uitoefent met betrekking tot de delfstoffen en de natuurlijke rijkdommen.

“Milieuwetgeving”: de wetgeving van de Overeenkomstsluitende Partijen, of bepalingen uit die wetgeving, die in hoofdzaak gericht is op de bescherming van het milieu dan wel het voorkomen van enig gevaar voor het leven of de gezondheid van mens, dier of plant door:

- a) het voorkomen, verminderen of beheersen van de uitstoot, de lozing of de emissie van verontreinigende stoffen en contaminanten;
- b) het beheersen van milieugevaarlijke of toxische chemicaliën, stoffen, materialen en afvalstoffen, en het verspreiden van desbetreffende informatie;
- c) het beschermen of in stand houden van in het wild levende dier- en plantensoorten, met inbegrip van bedreigde soorten, hun habitat en speciaal beschermde natuurgebieden op het grondgebied van de Overeenkomstsluitende Partij.

“Arbeidswetgeving”: de wetgeving van het Koninkrijk België of het Groothertogdom Luxemburg of van de Republiek Tadzjikistan, of bepalingen uit die wetgeving die rechtstreeks verband houden met de volgende internationaal erkende rechten van werknemers:

- a) het recht op vereniging;
- b) het recht op organisatie en collectieve onderhandeling;
- c) het verbod op het gebruik van enige vorm van dwang- of slavenarbeid;
- d) een minimumleeftijd voor de tewerkstelling van kinderen;
- e) redelijke arbeidsomstandigheden op het gebied van minimumloon, aantal werkuren, veiligheid en gezondheid.

ARTIKEL 2

BEVORDERING VAN INVESTERINGEN

Elke Overeenkomstsluitende Partij bevordert op haar grondgebied investeringen van investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij en laat zodanige investeringen toe in overeenstemming met haar wetgeving.

2. Met name elke Overeenkomstsluitende Partij staat het sluiten en uitvoeren toe van licentieovereenkomsten en overeenkomsten inzake commerciële, administratieve of technische bijstand, voor zover deze activiteiten verband houden met zodanige investeringen.

ARTIKEL 3

BESCHERMING VAN INVESTERINGEN

1. Alle investeringen door investeerders van een der Overeenkomstsluitende Partijen genieten op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij een eerlijke en rechtvaardige behandeling.
2. Onder voorbehoud van maatregelen die noodzakelijk zijn voor de handhaving van de openbare orde, genieten deze investeringen een voortdurende bescherming en zekerheid, met uitsluiting van elke onredelijke of discriminatoire maatregel die, in rechte of in feite, het beheer, de instandhouding, het gebruik, het genot of de liquidatie van deze investeringen zou kunnen belemmeren.

ARTIKEL 4

NATIONALE BEHANDELING EN MEESTBEGUNSTIGINGSBEHANDELING

1. In alle aangelegenheden met betrekking tot de behandeling van investeringen genieten de investeerders van elke Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Partij de nationale behandeling en de behandeling van meest begunstigde natie.
2. Met betrekking tot de werking, het beheer, het onderhoud, het gebruik, het genot, de verkoop of de vervreemding van investeringen dient elke Overeenkomstsluitende Partij investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij op haar grondgebied een behandeling toe te kennen die niet minder gunstig is dan de behandeling die wordt toegekend aan haar eigen investeerders of de investeerders van een andere Staat, zo laatstgenoemde behandeling gunstiger is.
3. Deze behandeling behelst geenszins de voorrechten die door een Overeenkomstsluitende Partij worden verleend aan investeerders van een derde Staat in het kader van diens participatie in of associatie met een vrijhandelszone, een douane-unie, een gemeenschappelijke markt of enige andere vorm van regionale economische organisatie.
4. Het bepaalde in dit artikel is niet van toepassing op belastingzaken.

ARTIKEL 5

MILIEU

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen niveau van nationale milieubescherming te bepalen en de beleidslijnen en prioriteiten ter zake van milieu en ontwikkeling vast te leggen alsmede haar milieuwetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving een hoog niveau van milieubescherming waarborgt en dient zij alles in het werk te stellen om voornoemde wetgeving voortdurend bij te sturen.
2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale milieuwetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.
3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan op grond van internationale milieu-overeenkomsten, waarmee ze hebben ingestemd. Ze zien erop toe dat voornoemde verbintenissen ten volle worden erkend en beschermd middels hun nationale wetgeving.
4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de normen op het gebied van milieubescherming bij te sturen. Op vraag van de ene Overeenkomstsluitende Partij stemt de andere Overeenkomstsluitende Partij ermee in deskundigenoverleg te houden over eender welk onderwerp dat onder dit artikel ressorteert.

ARTIKEL 6

ARBEID

1. In het besef dat elke Overeenkomstsluitende Partij het recht heeft haar eigen normen ter bescherming van de arbeid vast te leggen en haar arbeidswetgeving dienovereenkomstig aan te nemen of te wijzigen, dient elke Overeenkomstsluitende Partij erop toe te zien dat haar wetgeving arbeidsnormen vastlegt die in overeenstemming zijn met de internationaal erkende rechten van de werknemers, als bepaald in het 6e lid van Artikel 1, en dient ze deze voortdurend bij te sturen.
2. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat het niet passend is de nationale arbeidswetgeving te versoepelen teneinde investeringen aan te moedigen. Elke Overeenkomstsluitende Partij dient er dan ook op toe te zien dat geen vrijstelling of enige andere afwijking van deze wetgeving wordt toegestaan en dat ook geen mogelijkheid tot vrijstelling of andere afwijking wordt geboden teneinde het doen, onderhouden of uitbreiden van een investering op haar grondgebied aan te moedigen.

3. De Overeenkomstsluitende Partijen bevestigen andermaal de verbintenissen die ze zijn aangegaan als lid van de Internationale Arbeidsorganisatie alsmede hun verbintenissen op grond van de Verklaring van de IAO over de fundamentele principes en rechten met betrekking tot werk en de follow-up ervan. De Overeenkomstsluitende Partijen zien erop toe dat de arbeidsbeginselen en de internationaal erkende rechten van de werknemers, als bepaald in het 6e lid van Artikel 1, worden erkend en beschermd middels hun nationale wetgeving.
4. De Overeenkomstsluitende Partijen erkennen dat de onderlinge samenwerking hen meer mogelijkheden biedt om de arbeidsnormen bij te sturen. Op vraag van de ene Overeenkomstsluitende Partij stemt de andere Overeenkomstsluitende Partij ermee in deskundigenoverleg te houden over eender welk onderwerp dat onder dit artikel ressorteert.

ARTIKEL 7

ONTNEMING EN EIGENDOMSBEPERKING

1. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich geen enkele maatregel tot onteigening of nationalisatie noch enige andere maatregel te treffen die tot gevolg heeft dat aan de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij rechtstreeks of onrechtstreeks de hun toebehorende investeringen op haar grondgebied worden ontnomen.
2. Wanneer om redenen van openbaar nut, veiligheid of nationaal belang van het bepaalde in het eerste lid moet worden afgeweken, dienen de volgende voorwaarden te worden vervuld:
 - a) de maatregelen worden genomen met inachtneming van een behoorlijke rechtsgang;
 - b) de maatregelen zijn niet discriminatoir of in strijd met bijzondere verbintenissen;
 - c) de maatregelen gaan vergezeld van voorzieningen voor de betaling van een billijke en reële schadeloosstelling.
3. Deze schadeloosstelling is gelijk aan de marktwaarde van de investering op de dag voordat de maatregelen tot onteigening of nationalisatie worden genomen of openbaar gemaakt.

De schadeloosstelling wordt uitgekeerd in een omwisselbare munt. Ze moet zonder onnodige vertraging worden uitbetaald en vrij kunnen worden overgemaakt. Vanaf het tijdstip waarop het bedrag van de schadeloosstelling wordt vastgelegd tot op de datum waarop het moet worden uitgekeerd, levert de schadeloosstelling intrest op tegen het normale banktarief.

4. Aan investeerders van de ene Overeenkomstsluitende Partij die met betrekking tot hun investeringen verliezen lijden wegens oorlog of een ander gewapend conflict, revolutie, een nationale noodtoestand of opstand op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, wordt door laatstgenoemde, wat de restitutie, schadevergoeding, schadeloosstelling of een andere regeling betreft, een behandeling toegekend die ten minste gelijk is aan die welke die Overeenkomstsluitende Partij aan investeerders van de meestbegunstigde natie toekent.

ARTIKEL 8

OVERMAKINGEN

Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij de toelating om alle met een investering verband houdende uitkeringen vrij over te maken. Deze omvatten in het bijzonder:

- a) bedragen bestemd om de investering tot stand te brengen, te behouden of uit te breiden;
- b) bedragen bestemd voor het nakomen van contractuele verbintenissen, met inbegrip van de bedragen die nodig zijn voor de terugbetaling van leningen, royalty's en andere betalingen voortvloeiend uit licenties, franchises, concessies en andere soortgelijke rechten, alsmede de bezoldiging van het geëxpatriëerd personeel;
- c) de opbrengsten uit investeringen;
- d) de opbrengst uit de gehele of gedeeltelijke liquidatie van investeringen, met inbegrip van meerwaarden of verhogingen van het geïnvesteerde kapitaal;
- e) de in toepassing van Artikel 7 uitgekeerde schadeloosstelling.

De onderdanen van beide Overeenkomstsluitende Partijen, die uit hoofde van een investering toelating hebben gekregen om op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij te werken, is het tevens toegestaan een evenredig deel van hun bezoldiging over te maken naar hun land van herkomst.

Alle overmakingen gebeuren in vrij inwisselbare munt, tegen de wisselkoers die op de datum van overmaking van toepassing is op contante transacties in de gebruikte munt.

Elke Overeenkomstsluitende Partij verleent de nodige vergunningen die vereist zijn om de overmaking zonder onnodige vertraging uit te voeren, zonder andere lasten dan de gebruikelijke heffingen en kosten.

ARTIKEL 9

SUBROGATIE

Indien één der Overeenkomstsluitende Partijen dan wel een openbare instelling van deze Partij een schadeloosstelling uitkeert aan haar eigen investeerders op grond van een voor een investering verleende waarborg, erkent de andere Overeenkomstsluitende Partij dat de eerstgenoemde Overeenkomstsluitende Partij of de desbetreffende openbare instelling in de rechten van de investeerders is getreden.

In verband met de overgedragen rechten kan de andere Overeenkomstsluitende Partij jegens de verzekeraar die in de rechten van de ~~schadeloosgestelde~~ investeerders is getreden, de verplichtingen laten gelden die wettelijk of contractueel op de investeerders rusten.

ARTIKEL 10

TOEPASBARE REGELS

Wanneer een vraagstuk omtrent investeringen wordt geregeld bij deze Overeenkomst en bij de nationale wetgeving van de ene Overeenkomstsluitende Partij dan wel bij internationale overeenkomsten waarbij de Partijen partij zijn of op een later tijdstip kunnen worden, kunnen de investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij aanspraak maken op de bepalingen die voor hen het meest gunstig zijn.

ARTIKEL 11

SPECIFIEKE OVEREENKOMSTEN

1. Investerings, waarvoor een specifieke overeenkomst is gesloten tussen een van de Overeenkomstsluitende Partijen en investeerders van de andere Partij zijn onderworpen aan de bepalingen van deze Overeenkomst en aan die van de specifieke overeenkomst.
2. Elke Overeenkomstsluitende Partij staat te allen tijde in voor het naleven van de verbintenissen die zij jegens investeerders van de andere Overeenkomstsluitende Partij is aangegaan.

ARTIKEL 12

REGELING VAN INVESTERINGSGESCHILLEN

1. Van elk investeringsgeschil tussen een investeerder van de ene Overeenkomstsluitende Partij en de andere Overeenkomstsluitende Partij wordt schriftelijk kennis gegeven door de eerste Partij die een vordering instelt. De kennisgeving gaat vergezeld van een behoorlijk toegelichte nota.

De Partijen dienen ernaar te streven geschillen in de mate van het mogelijke te regelen door onderhandeling, indien nodig door deskundig advies in te winnen van een derde partij dan wel door bemiddeling tussen de Overeenkomstsluitende Partijen langs diplomatieke weg.

2. Wanneer de bij het geschil betrokken partijen niet rechtstreeks tot een minnelijke schikking zijn gekomen of het geschil niet door bemiddeling langs diplomatieke weg hebben kunnen regelen binnen zes maand na ontvangst van de kennisgeving, wordt het, naar keuze van de investeerder, voorgelegd aan hetzij de bevoegde rechtsmacht van de Staat waar de investering werd gedaan, hetzij onderworpen aan internationale arbitrage.

Elke Overeenkomstsluitende Partij geeft daartoe haar voorafgaande en onherroepelijke toestemming elk geschil aan zodanige arbitrage te onderwerpen. Deze toestemming houdt in dat beide Partijen afstand doen van het recht om de uitputting van alle nationale administratieve en rechtsmiddelen te verzoeken.

3. In geval van internationale arbitrage, wordt het geschil naar keuze van de investeerder voorgelegd aan één van de volgende instellingen:
- een scheidsgerecht ad hoc, ingesteld volgens de arbitrage-regels van de Commissie van de Verenigde Naties voor Internationaal Handelsrecht (U.N.C.I.T.R.A.L.);
 - het Internationale Centrum voor Beslechting van Investeringsgeschillen (I.C.S.I.D.), dat is opgericht krachtens het Verdrag inzake de beslechting van geschillen met betrekking tot investeringen tussen Staten en onderdanen van andere Staten, dat op 18 maart 1965 te Washington voor ondertekening werd opengesteld, wanneer elke Staat die Partij is bij deze Overeenkomst partij is geworden bij bedoeld Verdrag. Zolang niet aan deze vereiste is voldaan, stemt elke Overeenkomstsluitende Partij ermee in dat het geschil aan arbitrage wordt onderworpen overeenkomstig de regels van de Aanvullende Voorziening van het I.C.S.I.D..
- Indien wordt overgegaan tot de arbitrageprocedure op initiatief van een Overeenkomstsluitende Partij, verzoekt die Partij de desbetreffende investeerder schriftelijk het scheidsgerecht aan te wijzen waaraan het geschil zal worden voorgelegd.
4. Geen van de bij een geschil betrokken Overeenkomstsluitende Partijen, zal in enig stadium van de arbitrageprocedure of van de uitvoering van een scheidsrechterlijke uitspraak als bezwaar kunnen aanvoeren dat de investeerder die tegenpartij is bij het geschil, een vergoeding ter uitvoering van een verzekeringspolis of van de in Artikel 9 van deze Overeenkomst vermelde waarborg heeft ontvangen, die het geheel of een gedeelte van zijn verliezen dekt.
5. De uitspraken van het scheidsgerecht zijn onherroepelijk en bindend voor de partijen bij het geschil. Elke Overeenkomstsluitende Partij verbindt zich ertoe ze uit te voeren overeenkomstig haar nationale wetgeving.

ARTIKEL 13

GESCHILLEN TUSSEN DE OVEREENKOMSTSLUITENDE PARTIJEN BETREFFENDE DE UITLEGGING OF TOEPASSING VAN DEZE OVEREENKOMST

1. Geschillen betreffende de uitlegging of uitvoering van deze Overeenkomst worden zoveel mogelijk langs diplomatieke weg beslecht.
2. Wanneer een geschil niet langs diplomatieke weg kan worden beslecht, wordt het voorgelegd aan een gemengde commissie bestaande uit vertegenwoordigers van beide Partijen. Deze Commissie komt op verzoek van de meest gerede Overeenkomstsluitende Partij en zonder onnodige vertraging bijeen.
3. Indien de gemengde commissie het geschil niet kan regelen, wordt het op verzoek van een der Overeenkomstsluitende Partijen onderworpen aan een scheidsgerecht ad hoc dat voor elk geval afzonderlijk wordt samengesteld:

Elke Overeenkomstsluitende Partij benoemt een scheidsman binnen een tijdspanne van twee maanden vanaf de datum waarop een der Overeenkomstsluitende Partijen de andere Overeenkomstsluitende Partij in kennis heeft gesteld van haar voornemen het geschil aan arbitrage te onderwerpen. Binnen twee maanden na hun benoeming benoemen de twee scheidsmannen in onderling overleg een onderdaan van een derde Staat tot voorzitter van het scheidsgerecht.

Indien deze termijnen worden overschreden, kan een der Overeenkomstsluitende Partijen de President van het Internationale Gerechtshof verzoeken de noodzakelijke benoeming(en) te verrichten.

Indien de President van het Internationale Gerechtshof onderdaan is van een Overeenkomstsluitende Partij of van een Staat waarmee een der Overeenkomstsluitende Partijen geen diplomatieke banden heeft of indien hij om een andere reden verhinderd is genoemde functie uit te oefenen, wordt de Vice-President van het Internationale Gerechtshof verzocht de benoeming(en) te verrichten.

4. Het aldus samengestelde scheidsgerecht stelt zijn eigen procedureregels vast. Het doet uitspraak bij meerderheid van stemmen; de uitspraken zijn onherroepelijk en bindend voor de Overeenkomstsluitende Partijen.
5. Elke Overeenkomstsluitende Partij draagt de kosten van de door haar benoemde scheidsman. De kosten die voortvloeien uit de benoeming van de derde scheidsman en de ambtelijke kosten van het gerecht worden gelijkelijk door de Overeenkomstsluitende Partijen gedragen.

ARTIKEL 14

VORIGE INVESTERINGEN

Deze Overeenkomst is eveneens van toepassing op investeringen die vóór de inwerkingtreding van deze overeenkomst werden gedaan door investeerders van een Overeenkomstsluitende Partij op het grondgebied van de andere Overeenkomstsluitende Partij, in overeenstemming met de wetten en voorschriften van laatstgenoemde.

ARTIKEL 15

INWERKINGTREDING EN DUUR

1. Deze Overeenkomst treedt in werking een maand na de datum waarop de Overeenkomstsluitende Partijen de akten van bekrachtiging hebben uitgewisseld. Ze blijft van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar.

Tenzij ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de geldigheidsduur door een van beide Overeenkomstsluitende Partijen mededeling van beëindiging is gedaan, wordt deze Overeenkomst stilzwijgend verlengd voor een tijdvak van tien jaar, met dien verstande dat elke Overeenkomstsluitende Partij zich het recht voorbehoudt de Overeenkomst te beëindigen met inachtneming van een opzegtermijn van ten minste zes maanden vóór de datum van het verstrijken van de lopende geldigheidsduur.

2. Ten aanzien van investeringen die vóór de datum van beëindiging van de Overeenkomst zijn gedaan, blijft deze van kracht gedurende een tijdvak van tien jaar vanaf de datum van beëindiging.

TEN BLIJKE WAARVAN de ondergetekende vertegenwoordigers, naar behoren gemachtigd door hun onderscheiden Regeringen, deze Overeenkomst hebben ondertekend.

GEDAAN te Brussel, op 10 februari 2009, in tweevoud in de Engelse, de Franse, de Nederlandse, de Russische en de Tadzjiekse taal, zijnde alle teksten gelijkelijk authentiek. In geval van verschil in interpretatie is de Engelse tekst doorslaggevend.

**VOOR DE BELGISCH- LUXEMBURGSE
ECONOMISCHE UNIE:**

Voor
het Koninkrijk België:

Voor
het Groothertogdom
Luxemburg

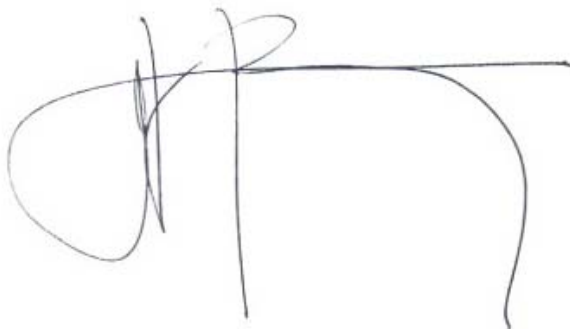
**VOOR
DE REPUBLIEK TADZJIKISTAN:**

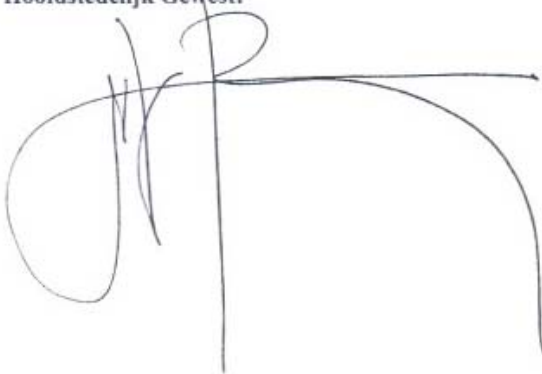
Voor
het Vlaamse Gewest:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large, stylized 'P' with a horizontal line extending to the right, and a vertical line descending from the middle of the 'P'.

Voor
het Waalse Gewest:

A handwritten signature in black ink, identical to the one above, consisting of a large, stylized 'P' with a horizontal line extending to the right, and a vertical line descending from the middle of the 'P'.

Voor het Brussels
Hoofdstedelijk Gewest:

A handwritten signature in black ink, identical to the ones above, consisting of a large, stylized 'P' with a horizontal line extending to the right, and a vertical line descending from the middle of the 'P'.

AGREEMENT
BETWEEN
THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION,
on the one hand,
AND
THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN,
on the other hand,
ON
THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION
OF INVESTMENTS

**AGREEMENT
BETWEEN
THE BELGIUM-LUXEMBOURG ECONOMIC UNION,
on the one hand,
AND
THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN,
on the other hand,
ON
THE RECIPROCAL PROMOTION AND PROTECTION
OF INVESTMENTS**

**THE KINGDOM OF BELGIUM,
THE WALLOON REGION,
THE FLEMISH REGION,
AND THE BRUSSELS-CAPITAL REGION,
as well as
THE GRAND-DUCHY OF LUXEMBOURG,
on the one hand,**

and

**THE REPUBLIC OF TAJIKISTAN,
on the other hand,**

(hereinafter referred to as "the Contracting Parties"),

DESIRING to strengthen their economic cooperation by creating favourable conditions for investments by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party,

HAVE AGREED AS FOLLOWS:

ARTICLE 1**DEFINITIONS**

For the purpose of this Agreement,

1. The term “investors” shall mean:
 - a) the “nationals”, i.e. any natural person who, according to the legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Tajikistan, is considered as a citizen of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Tajikistan respectively;
 - b) the “companies”, i.e. any legal person constituted in accordance with the legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Tajikistan and having its registered office in the territory of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Tajikistan respectively.

2. The term “investments” shall mean any kind of assets and any direct or indirect contribution in cash, in kind or in services, invested or reinvested in any sector of economic activity.

The following shall more particularly, though not exclusively, be considered as investments for the purpose of this Agreement:

- a) movable and immovable property as well as any other rights in rem, such as mortgages, liens, pledges, usufruct and similar rights;
- b) shares, corporate rights and any other kind of shareholdings, including minority or indirect ones, in companies constituted in the territory of one Contracting Party;
- c) bonds, claims to money and to any performance having an economic value;
- d) copyrights, industrial property rights, technical processes, trade names and goodwill;
- e) concessions granted under public law or under contract, including concessions to explore, develop, extract or exploit natural resources.

Changes in the legal form in which assets and capital have been invested or reinvested shall not affect their designation as “investments” for the purpose of this Agreement.

3. The term “returns” shall mean the proceeds of an investment and shall include in particular, though not exclusively, profits, interests, capital increases, dividends, royalties and fees.
4. The term “territory” shall apply to:
 - a) the territory of the Kingdom of Belgium and to the territory of the Grand-Duchy of Luxembourg, as well as to the maritime areas, i.e. the marine and underwater areas which extend beyond the territorial waters of the Kingdom of Belgium upon which it exercises, in accordance with international law, its sovereign rights and its jurisdiction for the purpose of exploring, exploiting and preserving natural resources;

- b) the territory of the Republic of Tajikistan including air space over the Republic of Tajikistan as well as any other territory which is defined or will be defined in the future in accordance with international law and national legislation of the Republic of Tajikistan, within which the Republic of Tajikistan is implementing its sovereign rights with respect of the mineral and natural resources.
5. The terms “environmental legislation” shall mean any legislation of the Contracting Parties, or provision thereof, the primary purpose of which is the protection of the environment, or the prevention of a danger to human, animal, or plant life or health, through:
- a) the prevention, abatement or control of the release, discharge, or emission of pollutants or environmental contaminants;
 - b) the control of environmentally hazardous or toxic chemicals, substances, materials and wastes, and the dissemination of information related thereto;
 - c) the protection or conservation of wild flora or fauna, including endangered species, their habitat, and specially protected natural areas in the Contracting Party's territory.
6. The terms “labour legislation” shall mean legislation of the Kingdom of Belgium, of the Grand-Duchy of Luxembourg or of the Republic of Tajikistan, or provisions thereof, that are directly related to the following internationally recognised labour rights:
- a) the right of association;
 - b) the right to organise and bargain collectively;
 - c) a prohibition on the use of any form of forced or compulsory labour;
 - d) a minimum age for the employment of children;
 - e) acceptable conditions of work with respect to minimum wages, hours of work, and occupational safety and health.

ARTICLE 2

PROMOTION OF INVESTMENTS

- 1. Each Contracting Party shall promote investments in its territory by investors of the other Contracting Party and shall accept such investments in accordance with its legislation.
- 2. In particular, each Contracting Party shall authorise the conclusion and the fulfilment of license contracts and commercial, administrative or technical assistance agreements, as far as these activities are in connection with such investments.

ARTICLE 3**PROTECTION OF INVESTMENTS**

1. All investments made by investors of one Contracting Party shall enjoy a fair and equitable treatment in the territory of the other Contracting Party.
2. Except for measures required to maintain public order, such investments shall enjoy continuous protection and security, i.e. excluding any unjustified or discriminatory measure which could hinder, either in law or in practice, the management, maintenance, use, possession or liquidation thereof.

ARTICLE 4**NATIONAL TREATMENT AND MOST FAVOURED NATION**

1. In all matters relating to the treatment of investments, the investors of each Contracting Party shall enjoy national treatment and most-favoured-nation treatment in the territory of the other Contracting Party.
2. With respect to the operation, management, maintenance, use, enjoyment and sale or other disposal of investments, each Contracting Party shall accord, on its territory, to investors of the other Contracting Party, treatment no less favourable than that granted to its own investors or to investors of any other State if the latter is more favourable.
3. This treatment shall not include the privileges granted by one Contracting Party to investors of a third State by virtue of its participation or association in a free trade zone, customs union, common market or any other form of regional economic organisation.
4. The provisions of this article do not apply to tax matters.

ARTICLE 5**ENVIRONMENT**

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own levels of domestic environmental protection and environmental development policies and priorities, and to adopt or modify accordingly its environmental legislation, each Contracting Party shall strive to ensure that its legislation provide for high levels of environmental protection and shall strive to continue to improve this legislation.
2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic environmental legislation. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such legislation as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.

3. The Contracting Parties reaffirm their commitments under the international environmental agreements, which they have accepted. They shall strive to ensure that such commitments are fully recognised and implemented by their domestic legislation.
4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve environmental protection standards. Upon request by either Contracting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

ARTICLE 6

LABOUR

1. Recognising the right of each Contracting Party to establish its own domestic labour standards, and to adopt or modify accordingly its labour legislation, each Contracting Party shall strive to ensure that its legislation provide for labour standards consistent with the internationally recognised labour rights set forth in paragraph 6 of Article 1 and shall strive to improve those standards in that light.
2. The Contracting Parties recognise that it is inappropriate to encourage investment by relaxing domestic labour legislation. Accordingly, each Contracting Party shall strive to ensure that it does not waive or otherwise derogate from, or offer to waive or otherwise derogate from, such legislation as an encouragement for the establishment, maintenance or expansion in its territory of an investment.
3. The Contracting Parties reaffirm their obligations as members of the International Labour Organisation and their commitments under the International Labour Organisation Declaration on Fundamental Principles and Rights at Work and its Follow-up. The Contracting Parties shall strive to ensure that such labour principles and the internationally recognised labour rights set forth in paragraph 6 of Article 1 are recognised and protected by domestic legislation.
4. The Contracting Parties recognise that co-operation between them provides enhanced opportunities to improve labour standards. Upon request by either Contracting Party, the other Contracting Party shall accept to hold expert consultations on any matter falling under the purpose of this Article.

ARTICLE 7

DEPRIVATION AND LIMITATION OF OWNERSHIP

1. Each Contracting Party undertakes not to adopt any measure of expropriation or nationalisation or any other measure having the effect of directly or indirectly dispossessing the investors of the other Contracting Party of their investments in its territory.
2. If reasons of public purpose, security or national interest require a derogation from the provisions of paragraph 1, the following conditions shall be complied with:
 - a) the measures shall be taken under due process of law;

- b) the measures shall be neither discriminatory, nor contrary to any specific commitments;
 - c) the measures shall be accompanied by provisions for the payment of an adequate and effective compensation.
3. Such compensation shall amount to the actual value of the investments on the day before the measures were taken or became public.
- Such compensation shall be paid in any convertible currency. It shall be paid without undue delay and shall be freely transferable. It shall bear interest at the normal commercial rate from the date of the determination of its amount until the date of its payment.
4. Investors of one Contracting Party whose investments suffer losses owing to war or other armed conflict, revolution, a state of national emergency or revolt in the territory of the other Contracting Party shall be granted by the latter Contracting Party a treatment, as regards restitution, indemnification, compensation or other settlement, at least equal to that which the latter Contracting Party grants to the investors of the most favoured nation.

ARTICLE 8

TRANSFERS

1. Each Contracting Party shall grant to investors of the other Contracting Party the free transfer of all payments relating to an investment, including more particularly:
- a) amounts necessary for establishing, maintaining or expanding the investment;
 - b) amounts necessary for payments under a contract, including amounts necessary for repayment of loans, royalties and other payments resulting from licences, franchises, concessions and other similar rights, as well as salaries of expatriate personnel;
 - c) proceeds from investments;
 - d) proceeds from the total or partial liquidation of investments, including capital gains or increases in the invested capital;
 - e) compensation paid pursuant to Article 7.
2. The nationals of each Contracting Party who have been authorised to work in the territory of the other Contracting Party in connection with an investment shall also be permitted to transfer an appropriate portion of their earnings to their country of origin.
3. Transfers shall be made in a freely convertible currency at the rate applicable on the day transfers are made to spot transactions in the currency used.
4. Each Contracting Party shall issue the authorisations required to ensure that the transfers can be made without undue delay, with no other expenses than the usual banking costs.

ARTICLE 9**SUBROGATION**

1. If one Contracting Party or any public institution of this Party pays compensation to its own investors pursuant to a guarantee providing coverage for an investment, the other Contracting Party shall recognise that the former Contracting Party or the public institution concerned is subrogated into the rights of the investors.
2. As far as the transferred rights are concerned, the other Contracting Party shall be entitled to invoke against the insurer who is subrogated into the rights of the indemnified investors the obligations of the latter under law or contract.

ARTICLE 10**APPLICABLE REGULATIONS**

If an issue relating to investments is covered both by this Agreement and by the national legislation of one Contracting Party or by international conventions, existing or to be subscribed to by the Parties in the future, the investors of the other Contracting Party shall be entitled to avail themselves of the provisions that are the most favourable to them.

ARTICLE 11**SPECIFIC AGREEMENTS**

1. Investments made pursuant to a specific agreement concluded between one Contracting Party and investors of the other Party shall be covered by the provisions of this Agreement and by those of the specific agreement.
2. Each Contracting Party undertakes to ensure at all times that the commitments it has entered into vis-à-vis investors of the other Contracting Party shall be observed.

ARTICLE 12**SETTLEMENT OF INVESTMENT DISPUTES**

1. Any investment dispute between an investor of one Contracting Party and the other Contracting Party shall be notified in writing by the first party to take action. The notification shall be accompanied by a sufficiently detailed memorandum.

As far as possible, the Parties shall endeavour to settle the dispute through negotiations, if necessary by seeking expert advice from a third party, or by conciliation between the Contracting Parties through diplomatic channels.

2. In the absence of an amicable settlement by direct agreement between the parties to the dispute or by conciliation through diplomatic channels within six months from the notification, the dispute shall be submitted, at the option of the investor, either to the competent jurisdiction of the State where the investment was made, or to international arbitration.

To this end, each Contracting Party agrees in advance and irrevocably to the settlement of any dispute by this type of arbitration. Such consent implies that both Parties waive the right to demand that all domestic administrative or judiciary remedies be exhausted.

3. In case of international arbitration, the dispute shall be submitted for settlement by arbitration to one of the hereinafter mentioned organisations, at the option of the investor:
 - an ad hoc arbitral tribunal set up according to the arbitration rules laid down by the United Nations Commission on International Trade Law (U.N.C.I.T.R.A.L.);
 - the International Centre for the Settlement of Investment Disputes (I.C.S.I.D.), set up by the Convention on the Settlement of Investment Disputes between States and Nationals of other States, opened for signature at Washington on March 18, 1965, when each State party to this Agreement has become a party to the said Convention. As long as this requirement is not met, each Contracting Party agrees that the dispute shall be submitted to arbitration pursuant to the Rules of the Additional Facility of the I.C.S.I.D..

If the arbitration procedure has been introduced upon the initiative of a Contracting Party, this Party shall request the investor involved in writing to designate the arbitration organisation to which the dispute shall be referred.

4. At any stage of the arbitration proceedings or of the execution of an arbitral award, none of the Contracting Parties involved in a dispute shall be entitled to raise as an objection the fact that the investor who is the opposing party in the dispute has received compensation totally or partly covering his losses pursuant to an insurance policy or to the guarantee provided for in Article 9 of this Agreement.
5. The arbitral awards shall be final and binding on the parties to the dispute. Each Contracting Party undertakes to execute the awards in accordance with its national legislation.

ARTICLE 13

DISPUTES BETWEEN THE CONTRACTING PARTIES RELATING TO THE INTERPRETATION OR APPLICATION OF THIS AGREEMENT

1. Any dispute relating to the interpretation or application of this Agreement shall be settled as far as possible through diplomatic channels.
2. In the absence of a settlement through diplomatic channels, the dispute shall be submitted to a joint commission consisting of representatives of the two Parties; this commission shall convene without undue delay at the request of the first party to take action.

3. If the joint commission cannot settle the dispute, the latter shall be submitted, at the request of either Contracting Party, to an arbitration court set up as follows for each individual case:

Each Contracting Party shall appoint one arbitrator within a period of two months from the date on which either Contracting Party has informed the other Party of its intention to submit the dispute to arbitration. Within a period of two months following their appointment, these two arbitrators shall appoint by mutual agreement a national of a third State as chairman of the arbitration court.

If these time limits have not been complied with, either Contracting Party shall request the President of the International Court of Justice to make the necessary appointment(s).

If the President of the International Court of Justice is a national of either Contracting Party or of a State with which one of the Contracting Parties has no diplomatic relations or if, for any other reason, he cannot exercise this function, the Vice-President of the International Court of Justice shall be requested to make the appointment(s).

4. The court thus constituted shall determine its own rules of procedure. Its decisions shall be taken by a majority of the votes; they shall be final and binding on the Contracting Parties.
5. Each Contracting Party shall bear the costs resulting from the appointment of its arbitrator. The expenses in connection with the appointment of the third arbitrator and the administrative costs of the court shall be borne equally by the Contracting Parties.

ARTICLE 14

PREVIOUS INVESTMENTS

This Agreement shall also apply to investments made before its entry into force by investors of one Contracting Party in the territory of the other Contracting Party in accordance with the latter's laws and regulations.

ARTICLE 15

ENTRY INTO FORCE AND DURATION

1. This Agreement shall enter into force one month after the date of exchange of the instruments of ratification by the Contracting Parties. The Agreement shall remain in force for a period of ten years.

Unless notice of termination is given by either Contracting Party at least six months before the expiry of its period of validity, this Agreement shall be tacitly extended each time for a further period of ten years, it being understood that each Contracting Party reserves the right to terminate the Agreement by notification given at least six months before the date of expiry of the current period of validity.

2. Investments made prior to the date of termination of this Agreement shall be covered by this Agreement for a period of ten years from the date of termination.

IN WITNESS WHEREOF, the undersigned representatives, duly authorised thereto by their respective Governments, have signed this Agreement.

DONE at Brussels, on the 10th day of February 2009, in two original copies, each in the Dutch, English, French, Russian and Tajik languages, all texts being equally authentic. The text in the English language shall prevail in case of difference of interpretation.

**FOR THE BELGIUM-LUXEMBOURG
ECONOMIC UNION:**

**For
the Kingdom of Belgium:**

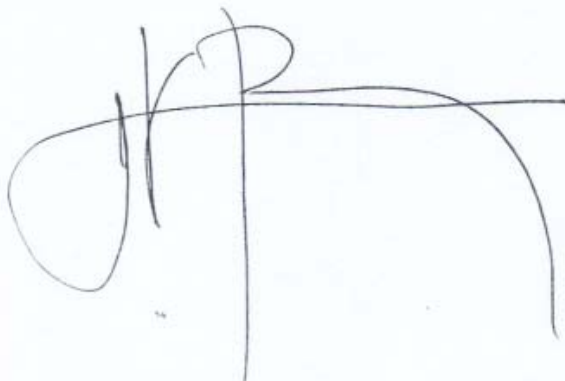
**For
the Grand-Duchy
of Luxembourg:**

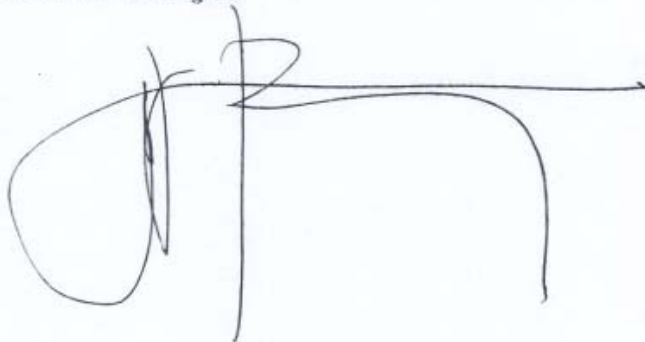
**FOR THE REPUBLIC
OF TAJIKISTAN:**

For the Walloon Region:

For the Flemish Region:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop on the left, a vertical line, and a horizontal line extending to the right.

For
the Brussels-Capital Region:

A handwritten signature in black ink, consisting of a large loop on the left, a vertical line, and a horizontal line extending to the right.